

De tijdgeest zit de drankbestrijders van het eerste uur niet mee. De hoogtijdagen van de blauwe beweging liggen in een grijs verleden. In de jaren dertig telde ieder dorp in Opsterland een eigen afdeling van de Nederlandse Vereniging tot Afschaffing van Alcoholische Dranken (NV), en een daaraan verbonden jeugd- en kinderclub. Op veertienjarige leeftijd werd Huisman lid van de Jeugdbond voor Onthouding (JVO) in Nij Beets. Het bleek een verbintenis voor het leven. Terwispel ging zijn dorp nog voor. In 1897 besloten inwoners van het veengebied op voorpraak van de rode dominee J. A. Bruins de krachten te bundelen in hun strijd tegen de alcohol. Het streekmuseum Opsterlân heeft dat feit aangegrepen voor een tentoonstelling over honderd jaar drankbestrijding.

Huisman beseft met pijn in het hart dat zijn beweging al bijna geschiedenis is geworden. In de glorie tijd telde Opsterland ruim tweeduizend actieve drankbestrijders die wekelijks bijeen kwamen. De organisaties speelden een vooraanstaande rol in het maatschappelijke leven. Niemand kon om de blauwe beweging heen. Tegenwoordig komt de ANDO nog een keer per jaar bijeen. Het is een soort reünie voor oud-strijders. „Ons jongste lid is al in de vijftig. We tellen nog maar amper honderd leden. Binnen afzienbare tijd is het afgelopen.”

„Doch ziet gij niet van alle kanten de drankellende; in gevangnissen waar vaak met jarenlange opsluiting moet worden geboet wat in een roes werd misdreven; in huisgezinnen waar het zonnetje van geluk verduisterd is door zwarte wolken van dronkenschap, twist en armoede; in het opgroeiende gealcoholiseerde geslacht, waarvan zeker eenigen verloren zullen gaan? Hoort ge al die slachtoffers van den alcohol niet roepen om hulp? Die kreet is zoo vol jammer, zoo dringend dat ge de gewoonte die u van de onthouding terug wil houden, van u af moet stooten om mee te helpen aan het werk van de liefde.”

bewogenheid geheelonthouding preekten. De boeren- en veenarbeiders in Friesland namen hun toevlucht tot de drank om troost te vinden voor de dagelijkse misère, maar ook om de afmattende lange werkdagen het hoofd te kunnen bieden. Vrouwen en kinderen leden honger omdat vader het weeggeld direct soldaat maakte in de kroeg.

De voormannen van de ontlukkende arbeidersbeweging, zoals Rindert van Zinderen Bakker, Geert Lourens van der Zwaag, Ferdinand Domela Nieuwenhuis en Pieter Jelles Troelstra, legden een direct verband tussen drankzucht en verpaupering. Opsterland met haar vele veendorpen leende zich dan ook bij uitstek voor een krachtige beweging tegen deze kapitalistische uitwas. Zij meenden dat de jenever de bazen hielp de arbeider onder de duim te houden. In Friesland verstonden dankzij de grote populariteit van de uit de provincie afkomstige politieke leiders rood en blauw elkaar beter dan waar ook in Nederland.

„In deze tijden van malaise, van maatschappelijke ellende is het gevaar, dat ons arbeidende volk weer een prooi wordt van den drankduivel grooter dan ooit. En in plaats van een voorbeeld te geven, doen zij alsof het drankgevaar niet bestaat. Zij maken zich daardoor los van hun klasse en worden kleinburgertjes met al de verkeerde manieren van dezen. Arbeiders! wees toch voorzichtig. Uw ellende wordt met den dag grooter en het gevaar om weer te gaan drinken evenzoo.” (....)
„Een klasse die naar zijn bevrijding streeft, moet allereerst zich aan de drinksavernij ontworstelen. Drinkende arbeiders, denken niet, zegt de oude leuze die op ervaring berust.”

In 'De Goede raadgever', de almanak van de NV uit 1923, breekt brieftschrijver J.A. Bergmeijer een lans voor de koppeling tussen sociale strijd en geheelonthouding. „Bij intuïtie gevoelden de mannen, die zich aan het hoofd der beweging hadden gesteld, dat de flesch hun grootste tegenstander en sta in de weg was”, stelt hij in